

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN’ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi Milliy estrada san’ati
instituti rektori

A.Mansurov

2024 yil “30” avgust

Ro‘yxatga olindi: № MD 70211401-1.06

ORKESTR JO‘RLIGIDA IJROCHILIK MAHORATI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - San’at va gumanitar fanlar

Ta’lim sohasi: 210 000 - San’at

Mutaxassislik: 70211401– Vokal san’ati: estrada xonandaligi

TOSHKENT – 2024

ORKESTR JO'RLIGIDA IJROCHILIK MAHORATI FANINING O'QUV DASTURI

Fan/modul kodi OIM1411	O'quv yili 2024-2025	Semestr 1-4	ECTS-Kreditlar 11	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Orkestr jo'rligida ijrochilik mahorati	120	210	330
2.	<p align="center">I. Fanning mazmuni</p> <p>Orkestr jo'rligida ijrochilik mahorati fani magistratura mutaxassisligi bo'yicha tahsil oladigan talabalar uchun mo'ljallangan. Dastur Malaka talablariga binoan san'at sohasida magistrlar tayyorlash o'quv rejalari asosida tuzilgan va undan ishchi o'quv dasturlarini tuzishda foydalaniladi.</p> <p>Orkestr jo'rligida ijrochilik mahorati fani talabalarga ijro dasturini tayyorlab, sahnaga chiqarish uchun barcha kerakli bilimlarni beradi, ko'nikma va malakalarga o'rgatishdan iborat. Ushbu fan boshqa mutaxassislik fanlari qatorida talabaga o'z mutaxassisligini egallashda, ijrochilik madaniyatini shakllantirishda, professional mahoratini oshirishda yordam beradi.</p> <p>Fanning vazifasi – mashg'ulotlar jarayonida talaba tanlangan asar ustida orkestr jo'rligida kuylash, dirijyor bilan ishlashni o'rganishi, kompozitor yaratgan obrazni musiqiy va aktyorlik ko'nikmalari bilan ochib berishi darkor. Talaba dirijyor ustoz rahbarligida ijro dasturi ustida ishlash uslubini o'rganadi, kompozitor yaratgan partiyalarni uyg'unlik harakatlarida ko'rsata olishni bilishi kerak.</p> <p align="center">II. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlari)</p> <p align="center">II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p align="center">I-IV-SEMESTRLAR</p> <p align="center">Kirish</p> <p>“Orkestr jo'rligida ijrochilik mahorati” fanning maqsad va vazifalari. Estrada orkestrlari haqida umumiy ma'lumotlar, orkestr jo'rligida kuylashning o'ziga hosligi, jaxon va O'zbekiston estrada orkestrlari haqida ma'lumotlar.</p>			

1-mavzu: Orkestrlar turlari. Estrada orkestrdagi cholg'ular klassifikatsiyasi

Estrada orkestrlari tarkibiy tuzilmalari, cholg'u sozlari, ularning ijrochilik xususiyatlari. Orkestr guruhlar, ularning turli ko'rinishlari, ritm-blok, zarbli cholg'ular, elektron gitara va sintezatorlar, torli cholg'ular, yog'och va misli damli cholg'ular.

2-mavzu Jahondagi mashhur estrada va simfo-jaz orkestrlari

Jahon estrada san'atida mashhur jaz guruhlar va ansambllari. Big-Bend orkestrlari va ularning ijro uslublari. Kvintet, sekstet, diksilend guruhlar tarkibiy tuzilmalari va ijro uslublari.

3-mavzu Orkestr jo'rligidagi asarlarning shakli, mazmuni va ijro talqini

Repertuar tanlash. Asarni o'rganish. Tanlangan asarni dirijyor bilan repetitsion ishlash. Zamonaviy estrada orkestri usuli, dinamikasi va asar dramaturgiyasini xis qilish va ifoda etish.

4-mavzu Dirijyor boshchiligida orkestr bilan mashg'ulot

Dirijyor ko'rsatmalari bo'yicha kuylash, dirijyorlik ishoralar mazmuni, dinamika va ifodaviylik ustida ishlash. Dirijyor bilan xonanda hamkorligi. Orkestr jo'rligida repetitsiya mashg'ulotlari.

5-mavzu. Partitura bilan ishlash

Orkestr va estrada xonandaligi uchun yaratilgan asarlarning umumiy tahlili. Partiya va partituralarni o'rganish va ular ustida ishlash. Orkestr bilan ansambl. Partitura va partiyalarni transpozitsiya (boshqa tonallikga) ko'chirish. Partituralarning shakli, mazmuni va ijro talqini. Dirijyor boshchiligida orkestr bilan mashg'ulot. Partitura bilan ishlash.

**6-mavzu. Orkestr jo'rligidagi zamonaviy stilistik
yo'nalishlaridagi asarlar ijrosi**

Zamonaviy asarlarning shakl tuzilishi, qismlari dramaturgiyasi. Estrada asarlari stilistik yo'nalishini aniqlash Zamonaviy asarlarning ijrochilik xususiyatlari. Asar ijrosida zamonaviy interpretatsiya. Zamonaviy asarlarni ijodiy talqini. Dirijyor bilan repetitsion ishlash.

7-mavzu. Ijro mahorati ustida ishlash

Murakkab stilistik yo'nalishlarni egallash. Zamonaviy vokal-texnik uslublarni egallash. Jaz sket, bluy-odl, subton, drayv, qochirma va nola. Soul yo'nalishini egallash. Manerali ijro. Sahnada madaniyati. Dirijyor bilan repetitsion ishlash.

8-mavzu. Ijrodagi badiiy obraz va artistizm

Ijrodagi badiiy obraz va artistizm. Sinxron va individual kuylash, ijrochining artistik mahorati, sahnada obraz yaratish. Asar dramaturgiyasini ifoda etish. Sahnada mahorati. Dirijyor bilan repetitsion ishlash.

9-mavzu Estrada cholg'u jamoalari bilan ishlash uslublari

Zamonaviy asarlarning shakl tuzilishi, qismlari dramaturgiyasi. Estrada asarlari stilistik yo'nalishini aniqlash. Kichik guruhli cholg'u jamoa bilan ishlash uslublari.

Oraliq nazorat va Yakuniy nazorat.

Har semestrda o'zlashtiriladi, oraliq va yakuniy nazoratda kafedrada topshiriladi. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, orkestr jo'rligida vokal asarini to'g'ri ijro etish, vokal ijro ko'nikmalarini egallash; o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat orkestr jo'rligida ijro dasturini topshirish.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Orkestr jo'rligida ijrochilik mahorati fani bo'yicha o'rganilgan bilimlar amaliy mashg'ulotlarda amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlab boriladi.

Xususan, har bir asar ijrosida biror qismini notaga qarab ijro etib, tinglovchiga ta'sirchanligi xususiyatlarini takroriy tajribalar (repetitsiyalar), ijro talqinlari orqali sinab ko'rish yaxshi natija beradi.

Amaliy mashg'ulotlar ayrim asarlarning ijro talqinlari (musiqiy yozuvlari)ni tinglab ko'rish, tajriba (repetitsiya)lar vositasida o'z ijodiy (yoki ijro) yo'nalishini aniqlash kabi zarur ko'nikmalarni shakllantirishga qaratiladi. Musiqiy ijro yozuvi namunalarini turli uslublarda yozib olib saqlash, sadolanish variantlarini tahlil orqali o'rganish vazifalari ham qo'yiladi.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish;
- faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.).

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, repetitoriyalardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokompaniya kanallari va kontsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

- O'zbek estrada musiqasining tarixi.
- O'zbek estrada qo'shiqchiligi san'atining asoschilari.
- 1960-1970 yillardagi o'zbek estradasi.

	<ul style="list-style-type: none"> – Zamonaviy o'zbek estradasi stilistik yo'nalishlari. – Simfo-jaz va estrada orkestrlariga oid ma'lumotlar. – Dunyo pop musiqasining zamonaviy oqimlari. – Tanlangan asarning musiqiy matnini tahlil qilish. – Tanlangan asarni matnini yodlash. – O'zbek kompozitorlarining ijodi va yangi yaratilgan asarlari haqida ma'lumot. – Dunyo estrada san'atining yorqin namoyandalari. – Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar davrasida brifinglar, taqdimotlar, asarlarning ijrolari tavsiya etiladi.
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllangan kompetensiyalari)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> – orkestrlar turlari, orkestrdagi cholg'ular klassifikatsiyasi; – dunyodagi estrada va simfo-jaz orkestrlari ijrochilik tarixi; – milliy estrada va jaz orkestrlarining ijrochilik tarixi va dasturlari; – estrada orkestri jo'rligidagi vokal asarlari; – dirijyor bilan ishlash <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi</i>; – O'zbekiston va jahon estrada qo'shiqchiligini; – zamonaviy (modern) estrada va jaz musiqasi uslublari va yo'nalishlarini; – orkestr asarlaridagi yakkaxon xonanda bo'yicha partiyalarni notadan o'qib ijro etishni; – orkestr jo'rligidagi asarning janri, shakli va stilistik yo'nalishini, ijro jihatlarini tahlil qilishni; – orkestr jo'rligidagi ijroning ifoda vositalari qonunlarini; – estrada orkestri va ovoz uchun yaratilgan milliy va jahon kompozitorlarining estrada va jaz qo'shiqlarini; – orkestr asarlarini tahlil qilish, kasbiy muammolarni anglash va ularni – bartaraf etish yo'llarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; – dirijyor boshchiligida orkestr bilan mashg'ulot olib borish; – orkestr jo'rligida yakkaxon sifatida erkin va mahoratli ijro etish; – orkestr uchun yaratilgan estrada va jaz asarlarini notadan o'qish; – keng ko'lamdagi bilimlarga tayangan holda badiiy barkamol asarlarning yangi zamonaviy interpretatsiyasini yaratish; – kasbiy faoliyatida yangi ilmiy natijalar, ilmiy adabiyotlar yoki ilmiy-

	<p>tadqiqot loyihalarini tahlil qilish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - estrada san'at sohasidagi yangi texnologiyalar va dasturlarni qo'llash; - ijrochilik ko'nikma va imkoniyatlarini kengaytirish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; • har bir talabaga individual ravishda yondoshish; • yakka tarzda repetitsiyali ish; • konsertlarga tayyorgarlik; • sahnada ijro etish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, orkestr jo'rligida vokal asarini to'g'ri ijro etish, vokal ijro ko'nikmalarini egallash; o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat orkestr jo'rligida ijro dasturini topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. D.Omonullayeva. Estrada xonandaligi. – T., O'zDK, 2007. 2. D.Amanullayeva. Estrada xonandaligi. – T., «Musiq», 2015 3. M.Orinbayeva. Estradnie pesni. – T., O'zDK, 2010. 4. I.Akbarov, E.Salixov, D.Amanullayeva, N.Norxo'jayev, A.Ikramov, D.Ilyosov, A.Rasulov. Estrada qo'shiqlari partituralari. Qo'lyozmalar. ESO kutubxonasi. 1991-2024. 5. G.Zokirova. Eng gullagan yoshlik chog'imda. – T., O'zDK, 2011. 6. Yu.Turayev. XX asr o'zbek estrada qo'shiqlari. - T., «Musiq», 2015.

	<p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. R.Islamova. Iskustvo vokalnogo ansamblya (1 qism). O'quv qo'llanma. "Fan ziyosi", T., 2022. – 215 bet. 2. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston", T., 2017. - 488 b. 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida. PF 60-son 28.01.2022 yil. <p>Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://estrada-art.uz 2. http://www.voutube.com 3. http://library.konservatoriya.uz/ 4. www.musiq.uz 5. http://portasound.ru/music-search/musiq-olami
7.	<p>Fan dasturi Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisilari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashi 2024 yil "<u>30</u>" <u>avgust</u> -dagi <u>1</u> - sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ul: D.D.Amanullayeva – O'zR san'at arbobi, O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti "Estrada xonandaligi" kafedrasi mudiri, professor.</p>
9.	<p>Taqrizchilar: A.Ikramov – O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi, professor, B.Zokirov nomidagi O'zbekiston milliy estrada simfonik orkestri badiiy rahbari va bosh dirijyori; Yu.Turayev – O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zDK huzuridagi B.Zokirov nomidagi Milliy estrada san'ati instituti "Estrada xonandaligi" kafedrasi professori.</p>